

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/1295/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2313210373
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 12. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ivan Kubínyi
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2016:2313210373.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyiho, sudkyne Mgr. Zuzany Holúbkovej a sudkyne JUDr. Gabriely Janáčkovej v spore žalobcu S. N. M., s.r.o., IČO: 35 724 803, so sídlom Bratislava, Pajštúnska č. 5, zastúpeného TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o., IČO: 36 613 843, so sídlom Bratislava, Pajštúnska č. 5, proti odporcom: 1) V. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z., N. č. 4, zastúpenej advokátkou JUDr. Janou Bezákovou, so sídlom Prievidza, Bakalárska č. 6, 2) O. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom B., Z. č. X/X, do 30.6.2016 za účasti Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, IČO: 42 176 778, so sídlom Prešov, Námestie legionárov č. 5, zastúpeného advokátom JUDr. Andrejom Cifrom, so sídlom Lučenec, J. Kráľa č. 5/A, o zaplatenie 3942,17 eur s príslušenstvom, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 28.1.2015, č.k. 13C/27/14-135, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti, t.j. v zamietavom výroku a vo výroku o trovách Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, potvrdzuje.

II. Žalovaný 1/ má voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

III. Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS má voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

IV. Návrh Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS na pribratie do konania ako osobitný subjekt zamietá.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom v späťvzatej časti zastavil konanie a samostatnými výrokmi žalobu vo zvyšku zamietol, žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému 1/ trovy 536,74 eur, žalovanému 2/ náhradu trov nepriznal a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť trovy 768,08 Združeniu na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, v tom čase v postavení vedľajšieho účastníka. Rozhodol tak o návrhu žalobcu, ktorým sa domáhal zaplatenia istiny s príslušným úrokom z omeškania, a to titulom dlhu z úveru. V zamietavej časti odôvodnil rozhodnutie premlčaním práva, ktoré vzhľadom na spotrebiteľský charakter zmluvného vzťahu posúdil podľa Občianskeho zákonníka (§ 101 OZ). Na tomto závere nemenila podľa súdu prvej inštancie nič ani skutočnosť, že medzi účastníkmi bola podpísaná dohoda o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku, pretože na jej základe nenastali účinky uznania dlhu podľa § 558 a § 110 ods. 1 OZ, a to z dôvodu, že dohoda o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku bola neplatným právny úkonom pre rozpor s dobrými mravmi v zmysle § 39 OZ a súčasne nekalou obchodnou praktikou v zmysle § 8 ods. 4 Zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a plne úspešnej žalovanej 1/ priznal plnú náhradu trov konania, rovnako ako subjektu v tom čase vystupujúcom v postavení vedľajšieho účastníka na strane plne úspešného žalovaného 2/.

2. Proti rozsudku v jeho zamietavej časti a v trovách konania subjektu vystupujúceho v pozícii vedľajšieho účastníka podal včas odvolanie žalobca a žiadal rozhodnutie zmeniť a návrhu vyhovieť alebo rozhodnutie zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie. Namietal právne posúdenie podľa Občianskeho zákonníka, pretože vzhľadom na povahu úveru ako absolútneho obchodu bolo potrebné posúdiť vec podľa ustanovení Obchodného zákonníka, a to aj v otázke premlčania. Poukázal aj na skutočnosť, že úverová zmluva uzavretá do 31.12.2007 nebola v zmysle vtedajšej právnej úpravy § 52 až 54 OZ spotrebiteľskou zmluvou. Namietal tiež záver súdu prvej inštancie o nekalej obchodnej praktike a neplatnom úkone v podobe uznania dlhu. Toto považoval za platné a svojimi účinkami podľa § 110 ods. 1 OZ vylučujúce premlčanie uplatneného práva. Ohľadom odvolania do trov uviedol, že cieľom Združenia na ochranu občana spotrebiteľa je kolektívna ochrana spotrebiteľov, podávanie žalôb podľa zákona o ochrane spotrebiteľa, zastupovanie spotrebiteľov v občianskom súdnom konaní a vstup do spotrebiteľských sporov v pozícii vedľajšieho účastníka. Vyslovil názor, že vedľajší účastník - združenie na ochranu spotrebiteľa musí byť sám z podstaty svojej existencie schopný poskytnúť právnu pomoc pri súdnych konaniach v spotrebiteľských veciach. Podľa navrhovateľa bolo úmyslom zákonodarcu umožniť kvalifikovanú ochranu spotrebiteľa priamo na ten účel zriadeným subjektom, ktoré budú spôsobilé poskytnúť spotrebiteľovi kvalifikovanú pomoc a ktoré budú v danej oblasti aj materiálne aj personálne vybavené. Podľa jeho poznatkov združenie vstupuje do množstva konaní bez ohľadu na stav konania a vôľu odporcu, a to oznámením o vstupe združenia do konania, ktoré obsahuje žiadosť o zaslanie žaloby a návrh na priznanie trov konania. Z uvedeného je zrejmé, že pred zaslaním oznámenia o vstupe do konania združenie nemá žiadnu vedomosť o prejednávacom prípade a navyše vedľajší účastník viaceré procesné podania nadbytočne opakuje bez uvedenia nových, významných skutočností, vzťahujúcich sa na predmet sporu. V závere preto vyslovil názor, že trovy konania vedľajšieho účastníka nie sú trovami účelne vynaloženými na uplatňovanie alebo bránenie práva, preto ich náhrada vedľajšiemu účastníkovi nepatrí. Združenie v predmetnom konaní nevystupuje ako splnomocnený zástupca odporcov, pričom títo o vstupe združenia do konania pravdepodobne ani nemali žiadnu vedomosť.

3. Žalovaná 1/ vo vyjadrení k odvolaniu žiadala napadnutý rozsudok potvrdiť.

4. Subjekt vystupujúci do 30.6.2016 v pozícii vedľajšieho účastníka žiadal napadnuté rozhodnutie potvrdiť.

5. Žalovaný 2/ vyjadrenie k odvolaniu nepodal.

6. Odvolací súd preskúmal vec podľa § 378 a násl. CSP, bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdiť.

7. K otázke použitia Občianskeho zákonníka pri právnom posúdení úverovej zmluvy, a to aj takej, ktorá bola uzavretá do 31.12.2007, zotrváva konštantná rozhodovacia prax odvolacieho súdu (napr. 17Co 542/2015 zo dňa 24.5.2016 a všetky obdobné) na stanovisku, že v spotrebiteľskom vzťahu sa primárne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, čo platí aj pre posúdenie premlčania.

8. Zo spisu jednoznačne vyplýva, že predmetný úverový vzťah vznikol dňa 27.4.2005, teda za účinnosti zákona č. 634/1992 Z.z. o ochrane spotrebiteľa. Podľa § 2 ods. 1 tohto zákona v znení ku dňu uzavretia zmluvy na účely tohto zákona sa rozumelo spotrebiteľom fyzická osoba, ktorá nakupuje výrobky alebo používa služby pre priamu osobnú spotrebu fyzických osôb. Typovou zmluvou sa podľa tohto zákona rozumie zmluva, ktorá sa má uzavrieť vo viacerých prípadoch, ak je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje. Nie sú pochybnosti o tom, že predmetná zmluva je zmluvou typovou a že predmet plnenia nebol použitý na podnikanie. Podnikateľom nebol ani žalovaný. Rovnako je jednoznačne zrejmé, že pôvodný veriteľ bol podnikateľom a predmet konania sa týkal jeho podnikateľskej činnosti. Právnym nástupníctvom sa povaha predmetnej právnej veci ako spotrebiteľskej nemohla zmeniť. Súdna prax považuje typové zmluvy, vzhľadom na vzťah medzi podnikateľom a nepodnikateľom a so zreteľom na nepodnikateľský účel zmluvy, za typické občianskoprávne vzťahy. Úver je síce absolútnym obchodom a na úver dopadá tretia časť obchodného zákonníka bez ohľadu na povahu účastníkov úverovej zmluvy, avšak predmetná vec sa týka typovej zmluvy, ktorá je regulovaná osobitnou právnou úpravou (zákon č. 634/1992 Z.z. a ustanoveniami Občianskeho zákonníka). Ide o vzťah medzi obchodníkom a spotrebiteľom, ktorý prijíma úver na spotrebu, a teda o typický

občianskoprávny vzťah. Úverovanie spotrebiteľov patrí medzi najfrekvencovanejšie občianskoprávne vzťahy a v prípade duplicitnej právnej úpravy rovnakých inštitútov súkromného práva je dôvodné aplikovať občianskoprávnu úpravu a nie podnikateľské právo (rozsudok NS SR vo veci sp.zn. 5M Cdo 20/2009). Takýto prístup je tiež ústavne konformný (uznesenie ÚS SR zo dňa 19. júna 2013, č.k. I ÚS 402/2013-10).

9. V dôsledku použitia Občianskeho zákonníka aj na posúdenie otázky premlčania práv zo zmluvy uzavretej pred 1.1.2008, sa tak v danom prípade uplatnené právo premlčalo v trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 OZ, a tento záver napadnutého rozhodnutia bol preto správny.

10. Súčasne bol správny záver súdu prvej inštancie, že na premlčanie nemala vplyv dohoda o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku. Predmetná dohoda o splátkach je typickým formulárovým ošetrovaním vzniknutého stavu, kedy sa na podpis spotrebiteľovi predkladá zdanlivo výhodný formulár o splátkach s podsunutou klauzulou o uznaní dlhu. Pri vyhodnocovaní praktiky veriteľa súd prihliada na úroveň priemerného spotrebiteľa (Smernica Rady a EP 2005/29, bod 18 preambuly), kedy hrozí nebezpečenstvo, že takýto spotrebiteľ podpíše dokument sledujúci dosiahnutie splátok. V skutočnosti ide podľa citovanej Smernice o nekalú obchodnú praktiku a nie o odbornú starostlivosť dodávateľa. Aj v danom prípade dohodu o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku treba považovať za formulárový dokument, ktorý má zdanlivo pôsobiť ako ústupok odporcu vo forme povolenia splátok dlhu, avšak jeho cieľom je dosiahnutie uznania záväzku a tým predĺženie premlčacej lehoty na uplatnenie nároku. Z jej textu je zrejmé, že ide o formulár, ktorý žalobca používa vo vzťahu k neurčitému počtu dlžníkov. Ak dlžník podpisuje takúto dohodu, nerobí to z dôvodu, aby uznal svoj záväzok, ale aby dosiahol splátky svojho dlhu. Uznanie záväzku je cieľ sledovaný predovšetkým veriteľom a nie dlžníkom a keďže ide o predformulované tlačivo, dlžník pri uzatváraní dohody o splátkach nemôže jeho obsah ovplyvniť.

11. Aj keď spotrebiteľ podpísal dohodu o uzavretí splátkového kalendára a uznanie záväzku, v ktorom uviedol, že má vedomosť o premlčaní dlhu a jeho následkoch, takáto dohoda je v rozpore s dobrými mravmi. Text dohody je podpísaný na dodávateľom dopredu pripravený formulár, vytlačený drobným písmom, ktorého obsah nemôže ovplyvniť. Zároveň je vždy potrebné prihliadnuť aj na okolnosti, za ktorých takýto úkon vznikol. Dohoda, týkajúca sa uznania dlhu, nebola iniciovaná spotrebiteľom, ktorý jej uzavretím nič nezískal, ale naopak zhoršil svoje postavenie.

12. Konaním v rozpore s dobrými mravmi sa pre účely zákona o ochrane spotrebiteľa rozumie aj konanie, ktoré je v rozpore so zžitými tradíciami a ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie alebo vybočenia z pravidiel morálky, uznávanej pri predaji výrobku alebo poskytovaní služby, alebo môže privodiť ujmu spotrebiteľovi pri nedodržaní dobromyseľnosti, čestnosti, zvyklosti a praxe a výraznú nerovnosť zmluvných strán, ako aj porušovanie zmluvnej slobody. V prejednávanej veci k dobrovoľnému rozhodnutiu so znalosťou veci zo strany dlžníka uznať premlčaný dlh nedošlo, ale naopak žalobca v snahe reparovať pochybenie svojho právneho predchodcu, spočívajúce v nepodaní návrhu na začatie konania pred uplynutím premlčacej doby a vyhnúť sa tak zamietnutiu žaloby pre premlčanie, inkorporoval do dohody o splátkach vyhlásenie o uznaní dlhu, ktoré bolo primárnym cieľom a zamýšľaným účinkom dohody, no svojou formou tomuto významu nezodpovedalo.

13. Za daných okolností súd prvej inštancie napadnutým zamietavým výrokom vecne správne rozhodol a odvolací súd preto napadnuté rozhodnutie čo do tejto časti potvrdil.

14. Čo sa týka napadnutého výroku o trovách vtedajšieho vedľajšieho účastníka, súd prvej inštancie opodstatnene považoval jeho trovy za účelne vynaložené na uplatňovanie alebo bránenie práva spotrebiteľa. Ustanovenie § 93 ods. 2 O.s.p. do 30.6.2016 umožňovalo, aby ako vedľajší účastník sa popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastnila občianskeho súdneho konania aj právnická osoba, ktorej predmetom činnosti bola ochrana práv podľa osobitného predpisu. S účinnosťou od 15. októbra 2008 zákon zaviedol druhú skupinu subjektov, ktoré mohli vystupovať ako vedľajší účastníci v konaní. K tejto tzv. druhej skupine subjektov vedľajšieho účastenstva, na rozdiel od prvej skupiny vedľajšieho účastníctva, v ktorej muselo ísť o hmotnoprávny záujem vedľajšieho účastníka na výsledku konania, sa hmotnoprávny záujem na výsledku konania neskúmal. Legitimáciu na vstup vedľajšieho účastníka do konania dával samotný zákon, keď ako vedľajší účastník vystupovala právnická osoba. Boli to aj prípady sporov o ochrane spotrebiteľa, keď na strane spotrebiteľa mohla vystupovať právnická osoba,

ktorej predmetom činnosti bola ochrana spotrebiteľských práv podľa zákona č. 505/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa. Do konania mohla v zmysle ust. § 93 ods. 3 O.s.p. vstúpiť buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov, urobenú prostredníctvom súdu. Podľa odseku 4 citovaného zákonného ustanovenia mal vedľajší účastník v konaní rovnaké práva a povinnosti ako účastník, avšak konal iba sám za seba. Vychádzajúc z výkladu Ústavy a zákona o ochrane spotrebiteľov o tom, že súčasťou ochrany spotrebiteľa v konaní pred súdom bola aj účasť vedľajšieho účastníka, je opodstatnený záver, že združenie spotrebiteľov, keď uplatnilo základné právo na súdnu ochranu, malo zásadne právo aj na náhradu trov konania, ktoré súvisia s právnou pomocou poskytovanou advokátom. Takáto náhrada mohla byť nepriznaná len v prípade, ak niektoré úkony právnej pomoci spočívajúce v zastúpení advokátom, boli zbytočné, resp. neúčelné, ale táto náhrada nemohla byť nepriznaná len na základe toho, že združenie spotrebiteľov sa dalo v konaní pred súdom zastúpiť advokátom.

15. Za neúčelné pritom nebolo možné trovy právneho zastúpenia považovať z dôvodu, že právne zastúpený účastník (aj vedľajší), bol sám odborne spôsobilý právne kvalifikovane vystupovať v konaní. Obdobne bola táto problematika v rozhodovacej praxi riešená v prípade existencie právnych oddelení na strane účastníka, či v prípadoch zastúpenia fyzických osôb s právnickým vzdelaním a profesiou, kde uvedené skutočnosti neboli dôvodom pre záver o neúčelnosti trov vynaložených na zastúpenie advokátom. Okrem iných dôvodov tu totiž môže byť právne zastúpenie opodstatnené aj z kapacitných dôvodov samotného účastníka vystupovať vo väčšom množstve sporov súčasne. Neúčelnosť vynaložených trov právneho zastúpenia tiež nemožno bez ďalšieho dovodzovať z typových podaní zo strany právneho zástupcu, pretože v typových sporoch sa jedná o štandardnú techniku danú povahou vecí, a to na oboch stranách sporu. V danom prípade boli preto trovy vtedajšieho vedľajšieho účastníka vystupujúceho na strane žalovaného 2/ (pretože tento nemal právne zastúpenie) vynaložené účelne a napadnuté rozhodnutie bolo vecne správne aj v tejto časti.

16. Vzhľadom na uvedené odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie v celom napadnutom rozsahu.

17. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní boli plne úspešní žalovaní 1/ a 2/, preto má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % tak žalovaný 1/ (právne zastúpený), ako aj združenie do 30.6.2016 vystupujúce v odvolacom konaní ako vedľajší účastník na strane žalovaného 2/, ktorý sám právne zastúpenie nemal.

18. Čo sa týka účasti združenia vystupujúceho do 30.6.2016 v konaní ako vedľajší účastník, tá neprichádzala od 1.7.2016, teda s účinnosťou CSP do úvahy, pretože CSP inštitút vedľajšieho účastníka podľa § 93 ods. 2 O.s.p. neprevzal a kontinuitu jeho účasti v spore neupravil. Návrh na pribratie združenia vystupujúceho do 30.6.2016 v konaní ako vedľajší účastník do konania v zmysle § 95 CSP podaný za účinnosti tohto právneho predpisu odvolací súd zamietol, pretože k tomuto návrhu nebol doložený súhlas strany, na ochranu ktorej mienil uvedený subjekt v konaní vystupovať, tak ako to vyžaduje § 95 ods. 1 CSP. O nárokoch tohto subjektu vzniknutých do 30.6.2016 však bolo potrebné rozhodnúť (§ 470 ods. 2 CSP).

19. Rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať dovolanie za podmienok stanovených v ust. § 419 až § 425 CSP. Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.